

Naš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsak torek in petek: ako je ta dan praznik, pa dan poprej. Velja za celo leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrt leta 2 K. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istočasno vposiane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 v. Pošilja se tudi „Slov. Gospodinja“ posebej.

Z mesečno prilogo
Slovenska Gospodinja

Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo „Našega Lista“ v Ljubljani. Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo je v Kamniku, kamor naj se izvoli pošiljati naročnino in reklamacije. — Oglasi se računajo tristoletna petit-vrsta po 12, 10 in 8 vin. za 1-, 2- oz. 3krat, za večkrat izdatno znižane cene.

Vsebina: Kaj storiti? — Pričetek boja proti klerikalizmu na — Španskem. — Zapro na Francoskem cerkve? — Grof Lev Tolstoj o ruski revoluciji. — Štajersko: Razno. — Primorsko: Razno. — Kranjsko: Razno. — Mojstrska bolniška blagajna. — Raznoterosti. Podlistek: M. Gaspari: Tvoj nagelj. Poljubom. — Spomini. — Tortura pri čarovnicah.

Kaj storiti?

Splošna in enaka volilna pravica odpre klerikalizmu na Slovenskem duri na stežaj. Doslej je bila klerikalna stranka vedno v opoziciji proti združeni narodno-napredni z Nemci na Kranjskem, na Koroškem vlada neomejeno, samo ne v tako strastni obliki kakor na Kranjskem, na Štajerskem in v Trstu se je skrivala za blagodejno slogo. Dasi šteje že ob času ogromno dobro organiziranih pristašev, vendar ni prišel klerikalizem na Slovenskem nikjer drugje do pravega izraza, razen o priliki volitev. Politično so reprezentirali Slovence doslej napredni — v gotovem smislu pajako reakcionarni — takozvani boljši sloji. Liberalci so imeli do zadnjih časov razmeroma mnogo več in boljših časopisov kakor njih nasprotniki, dasi so imeli veliko manj pristašev kakor le-ti, tudi so bili v njih rokah skoro vsi denarni zavodi, vendar je bilo njih stranki eno kakor drugo brez vsakega haska.

Te žalostne razmere v liberalni stranki je izrabil kmalu dr. Šusteršič, ki si je — kar je značilno za njegove spretnosti — začrtal svojo pot takoj, ko je prišel z visokih šol. Dasi nekdanj strastni naprednjak najradikalnejšega krila je stopil v klerikalno stranko, postavil jo v opozicijo proti obstoječemu, delal se v narodnem oziru radikalnega, kakor ga ni še prekosil nihče do danes, izklicaval se demokratom, kakor ga še ni videla Slovenska. Zdaj pa prihaja čas, ko

stopa klerikalna s svojega opozicijskega stališča in se vsede na vodilno mesto. Ljudstvu je obljubila neizmerno mnogo — na njej bo, da se pokaže zdaj v pravi luči.

Klerikalna se je med Slovenci globoko vkoreninila. Na vseh poljih je prehitela napredne elemente: v gospodarstvu, časnikarstvu in snuje tudi že velika leposlovna podjetja. Iz Kranjske razširja uspešno svojo moč po Štajerskem, Trstu, Goriški. Spor s Korošci je le mimogredočega pomena: slej ali prej stopi zopet staro prijateljstvo na dan.

Ali dasi še ni klerikalna na vrhuncu svoje moči — vsaj pokazati tega ni mogla — vendar si je napravila s svojim neodkritosrčnim nastopanjem in hlinjenjem že zdaj toliko nasprotnikov ravno v glavni armadi svojih pristašev — kmet-skem ljudstvu — da ni obupati, da bo vsega konec, ko pride do gospodstva.

Če si stojita dva protivnika nasproti in pogine eden izmed teh v boju, je popolnoma naravno, da mora stopiti na mesto ubitega kdo drug. Naj se mar mrtvec obudi in bije boj s svojim protivnikom dalje. Že starim narodom je bilo znano, da ni mogoče mrtvih vzbujati, nekaterim pri nas pa to še vedno ni jasno. Slovenski liberalci se nam zde kakor bogatin, ki je lahkomišelnost zaigral svoje premoženje, je vržen pred duri in tam še vedno upa, da ga posadi neka nevidna moč na prestol nazaj. Ah kako žalostna uloga!

Take so razmere danes pri nas, in proti temu se je dvignila mladina in kmet! Pokazalo se je isto kakor v Rusiji: na strani zatiranih stoji mladi naraščaj.

Kadar govorimo o mladini, puščamo skoro vedno stvar iz vidika in govorimo le o nadah. Tako je tudi z „novimi“: vse, kar smo pokazali

doslej, ni drugega kakor notranji čut, da posebljemo nekaj drugega nego naši stari prvaški očetje. Česa smo zmožni in kaj bi pravzaprav radi, leži še vse pred nami.

Vse struje mladih so nastale same po sebi: naprej so stopili oni, ki se zbirajo okrog Naših Zapiskov; potem je prišla akademična mladina okrog Omladine; svoj krog somišljenikov ima Naš List in učiteljstvo se zbira zopet okrog opozicije pri Učiteljskem Tovarišu. Eno pa imajo vsi skupno: boj proti klerikalizmu, boj proti liberalizmu, boj proti korupciji. Vse tako zvane nezadovoljneže na Slovenskem damo lahko v eno imenovanih skupin.

Nastalo pa je veliko vprašanje, ki se je še povečalo s popolno propastjo slovenskih liberalcev: kaj naj store vsi protiklerikalni elementi o priliki bližajočih se volitev. Naj se klerikalcem brezpogojno in brez boja udado? Naj nastopi katera imenovanih struj kot stranka, ali vsaj z lastnimi kandidati?

Zdi se nam prav tako nemogoče, da nastopi katera teh že danes kot samostojna stranka, kakor se nam zdi neizvedljivo, združiti vse te posamezne struje v eno skupino. Naši Zapiski zmagujejo pri slovenskih izobražencih, Naš List se razširja zlasti med priprostim ljudstvom, Učiteljski Tovariš ima za seboj večino učiteljstva, Omladino izdajejo dijaki, slovenski organizirani delavci stoje za Rdečim Praporom. Vsakdo ima svoj teren, vsakdo svoje somišljenike, vsakdo svoje zaupnike in kar je glavno: vsakdo drugje. Poleg vseh teh struj pa štejemo še močno vojsko slovenskih neodvisnih kmetov, ki sicer še nimajo svojega lastnega glasila — mnogo jih čita in piše v Naš List — a nastopajo po nekod že s tako silo, da tega ni mogoče prezreti.

Tvoj nagelj.

Tvoj nagelj šel je z mano čez poljane
od roke bele za klobuk pripet,
in misel moja je bila kot cvet,
v dvomih mrjoča, kot od rose rane,
da v solncu nade prerodi se spet.

Ljubezen bela najine mladosti,
brezmadežna, neskončna kot nebo,
je v čar prečist zavila dušo vso
kot deklica, ki v angeljski skrivnosti
na njivo božjo mrtvo jo neso.

Poljubom.

I.

Bele gore so rodile
temnosiv oblak;
prišumel je dež iz njega
rosnozlat, gorak,

in polje se je odelo
v plašč zelenih sanj,
zasmejalo se v daljino,
v beli majev dan,

in nebeško sveto solnce
vzradostilo se je v svet:
„Polje, letos te poljubljam,
drugo leto te bom spet.“

Ljubica, poljubi tvoji
pa ne vrnejo se več —
kaj če sreča je v poljubu,
v sreču je skrivnosten meč.

II.

Tak čuden bil je tvoj poljub
kot žalovanje iz daljine,
kot vzdih iz srea globočine —
a meni ljub je in bo ljub.

Prišla bo harmonija v dušo,
prišla molitev čudovita,
in vstal bo tvoj poljub ozarjen
od davno prešle sreče svita,

in ko bo žalostna mi duša,
bo hodil tvoj poljub nazaj,
tako kot v tiho mesečino
mrliča tajnopoln zdihljaj.

Maksim Gaspari.

Spomini.

(Spisal N. N.)

Zunaj trepeče jesensko solnce po drevju,
hladni travi in po žuborečem potoku. Veter šepetne in se poigrava z orumenelim listjem. In listje odpada... Trava je mokra in po njej polga odpadlo, orumenelo listje.

In pred menoj leže orumeneli listi — pisma — stari spomini. To šepetanje jesenskih vetrov, odpadajoče listje in žuborenje potoka mi vzbujajo spomine na davno pretekle dni, in v duši mi trepečejo zadnji zvoki mlade ljubezni...

Ti orumeneli listi — ta mlada, sanjajoča ljubezen!

Mimo mojega okna odhitevajo nemirne vode in ob produ samevajo bele breze.

In vsa ta mlada, nemirna ljubezen je odhitela... ostali so le spomini osamelemu človeku.

Po travi, med drevjem, dehtijo poslednje pestre cvetlice... in njih vonj se razliva po dolini, vzdiguje se kvišku med vejevje in se razgublja v svetlem solncu. Tudi v moji mali sobici diši po tem cvetju... in vonjajo raznobarvni spomini mladih dni, in ta vonj se porazgublja v svetlih spominih.

Vsled tega je gotovo govoril dopisnik **R alias D** v uvodniku Našega Lista št. 54 marsikomu kakor iz srca, s popolnim razumevanjem položaja:

„... naj nar. napr. stranka svoj načrt anulira. Temu nasproti pa naj z vso silo podpira organizacije posameznih strank in sicer vsega, kar je še divje, to pa tako, da bo vsaka stranka samostojna in svobodna s svojo politično barvo. To bo delo v smislu napredka. V takih strankah se bodo zamogli razviti posamezniki in ti se bodo osamosvajali, krepili, to bo njih življenje, to bo življenje napredka in naroda. Vse slabo se bo zamorilo samo ob sebi. Glavno na vsem je to, da bo imel naš narod čim več samostojnih izobražencev in to je najvpešnejši boj proti klerikalizmu.“

Po bistvu popolnoma isto je napisal novi list **Tyden** v Pragi: „Polna svoboda je mogoča le v razvoju polne individualitete, torej popoln razvoj posameznih skupin — s skupnim nastopom v enakih stvareh...“ — v boju proti klerikalizmu, liberalizmu in korupciji. V tem smislu bi bilo pojmiti tudi vso skupno akcijo, vso „edinost“ in „slogo“ raznih protiklerikalnih struj, dočim odgovarja v naši politiki navadni pojem edinosti in sloge blaženemu brezdelju: nikdo ne sme nastopati samolastno, sam po sebi, in magari, če se ničesar ne stori.

Pustimo, naj stopa vsak po svoji poti. Vse zmožne moči se najdejo, nekatere tu, druge tam, in kakor je sovražnik skupen in en sam — klerikalizem — tako se najdejo tudi njegovi nasprotniki nekoč združeni — taki, ki jih je sploh mogoče združiti. F.

Pričetek boja proti klerikalizmu na — Španskem.

Brzjav nam prinaša skoro neverjetne vesti. V deželi, kjer je veljala še pred nekaj meseci samo le beseda klerikalne gosposke, kjer je združevala cerkvena gospoda največjo moč v svoji roki — ne samo cerkveno, ampak tudi politično; v deželi, kjer je delovala svoj čas tako strahovito cerkvena inkvizicija; dežela, katere sin je ustanovnik silovitega jezuitskega reda; v deželi, ki so jo stavljali še pred nekaj tedni vsi klerikalni listi celega sveta kot vzor države, se je izvršil preko noči preobrat: Španija se je dvignila proti klerikalnemu varuštvu!

Že pred tremi meseci odstopivši ministrski predsednik je obljubil cerkveno-politične reforme. Do izvršitve dane besede ni več prišel. Na njegovo mesto je imenoval kralj starega generala Lopeza, ki je šel takoj na delo, da izvrši po svojem predniku nameravane reforme.

Prvo kar je storil novi minister, je bila zapoved, da imajo vse zasebne šole, ki so po-

Ah, vi svetli spomini, vi stari orumeneli listi, obledeli pisani trakovi in ovenelo cvetje. Gledam vas in pripovedujete mi razkošne bajke. Vi moji edini prijatelji — samo vi ste mi ostali, vse — vse drugo je izginulo. Mene je strlo to ponosno življenje... in vi mi pravite o onih davnopreteklih časih, ko so vas rosile gorke solze in je zamiralo to mlado življenje, kakor umira zunaj narava.

Listje bo odpadlo, zamrlo cvetje... zamrli tudi vi, spomini; nastane zima in pride — smrt.

Tortura pri čarovnicah.

Vero v coprnice najdemo pri narodih še mnogo pred krščanstvom. Stari Kitajci, Perzijanci, Indijci in Kaldejci so bili pravi mojstri na tem polju. Nič manj stari Egipčani, o katerih nam sporoča sv. pismo. V zvezi z vero v coprnice je tudi astrologija t. j. prorokovanje iz zvezd. Pri starih Babilonceh in Asircih v Mali Aziji je ta posebno cvela. Sedem planetov je zavzemalo pri tem prvo mesto. Posvečeni so bili sedmerim bogovom in kateremu planetu je prišla prva ura po polnoci, po njem je bil imenovan celi dan. Na ta način je nastal sistem sedemdnevnega tedna, ki velja še danes pri vseh civiliziranih narodih. Semkaj spada tudi

večini v rokah duhovščine, dokazati usposobljenje svojih učiteljev. Ob istem času je odredil naučni minister, da se ima ustanoviti v Španiji tekem najkrajše dobe 5000 novih ljudskih šol. Pravosodni minister je odredil, da ima stopiti v veljavo zopet španska postava, ki dovoljuje poročencem dvojni zakon: cerkveni ali državni.

Dasi stoji v španskem meščanskem pravu izrecno zapisano, da se izvrši poroka lahko ali v cerkvi ali pred državno oblastjo, niso klerikalni krogi te pravice hoteli nikdar pripoznati, češ, da je zakon, sklenjen izven cerkve, konkuinat i. t. d. Znali so ustrahovati tudi prejšnje vlade, ki so storile vse, kar so zahtevali klerikalni voditelji. Tako se je zgodilo, da so si cerkveni krogi naenkrat prisvojili edino pravico poročanja, brez vsake postave, s tihim priznanjem bivših vlad, da ima biti vse tako, kakor hočejo klerikalni krogi.

Proti temu nepostavnemu prilasčanju pravic je nastopil sedanji justični minister. Naravno, da je izzval pri klerikalnih, navajenih samo zapovedovati in nič poslušati, hud odpor. Sam papež mu je poslal dvoje not: minister mu odgovori na prvo, da je to zadeva, ki spada zgolj v delokrog španske državne oblasti; drugo noto mu odgovori z golim potrdilom prejemka.

Vsi škofje so se dvignili proti stremljenju nove vlade in si prizadevajo z vsemi sredstvi, obdržati si svoje predpravice; dva nadškofa sta izdala celo dvoje proti vladi ščujočih in vlado žaljivih pastirskih pisem. Polno žaljivih opomb je bilo zlasti pismo škofa iz Tuya, tako da je ukazal celo papežev nuncij, da mora škof svoje žalitve preklicati. Ta pa, ne-le da tega ni storil, ampak je izdal še eno pismo s hujšo vsebino nego je bilo prvo. Ministerski svet je sklenil nato, škofa iz Tuya postaviti pred najvišje sodišče, kateri ukrep je potrdil tudi 20letni Alfonso XIII.

Pod vodstvom svoje matere, stroge katoličanke, kraljice-vdove Marije Kristine, vzgojenega kralja je smatrala vsa javnost kot slepo orodje v rokah klerikalnih voditeljev. V spominu je še pismo, ki ga je poslal mladoletni kralj barselonskemu škofu, v katerem mu izraza svoje obžalovanje, da stoje v Barseloni še druge cerkve razen rimsko-katoliških. Odkar pa se je poročil kralj z bivšo luteranko, angleško princezino, se zdi, da je postal bolj strpljiv v verskih zadevah — drugače bi gotovo ne dovolil, postaviti tujskega škofa pred sodišče.

Boj med vlado in klerikalizmom je vstal na Španskem ob istem času, ko je v Franciji že skoro zaključen. Španska vlada se nahaja na potu, odkoder ni nobenega nazaj: ker stopa zgolj po postavni poti, ne more odnehati, ako se pred celim svetom noče ponižati (do udane

razlaganje sanj, o čemur nam priča znana zgodba o Faraonu in Jožefu.

Ali nobena teh panog ni prinesla človeštvu toliko zla, kakor ravno vera v coprnice. Grki in Rimljani so nam ohranili v svojih spisih marsikaj o tem. Ženske, ki so veljale kot čarovnice, so sežigali že stari pogani.

Ko je nastopilo krščanstvo, je bilo to izprva proti sežiganju čarovnic. Kdor se je drznil kaj takega storiti, je bil izobčen iz verske družbe. Šele kasneje so pričeli tudi kristjani tirati čarovništva obdolžene ženske na gorečo gromado. Ali do 13. stoletja je bila stvar še zelo nerazvita. Šele s tem časom so obsojali čarovnice, da so v zvezi s hudičem, s katerega pripomočjo izvajajo svoje čine: škodujejo ljudem, živalim in polju, pripravljajo ljubezenske pijače, vozijo se po zraku, delajo veter itd.

Po celi Evropi se je razširila taka vera. Nebroj čarovnic je bilo sežganih v 14. stoletju v Franciji, v 15. stoletju po celi Nemčiji in naših pokrajinah.

Povod k temu ljutemu preganjanju je dala ona slovita bula, ki sta jo znala dobiti od papeža Inocenta VIII. oba dominikanca Sprenger in Krämer. Ta bula je izšla 5. decembra 1484. in je bila natisnjena kot uvod v knjigi, ki sta jo izdala ta dva tri leta kasneje pod naslovom

in poslušne služabnice klerikalizmu. Te volje pa vsaj sedanje ministerstvo ne kaže.

Moč klerikalizma je začela pešati na zapadu Evrope in prihaja — k nam.

Zapro na Francoskem cerkve?

Neizmerna je bila moč, ki jo je imela stoletja in stoletja cerkvena gosposka v Franciji. Z revolucijo leta 1789. pa je padla poleg kraljeve oblasti tudi cerkvena. Za nekaj časa je bila celo vsaka vera odpravljena. Leta 1801. je prisilil Napoleon Veliki tedanjega papeža Pija VII., da je podpisal konkordat s Francijo — dne 5. decembra 1905 pa je bila s posebno postavo tudi ta pogodba razveljavljena.

Dotlej je moral plačevati vsakdo prinose za cerkvene potrebe. Nova postava izreka, da nima javnost na izvrševanju cerkvenih organov nobenega interesa več, zato se tudi davkoplačevalcev ne more več siliti, da vzdržujejo cerkvene naprave te ali one veroizpovedi*). Od tega dne določi vsak Francoz sam, koliko potrebuje on cerkvenih naprav in koliko jim hoče žrtvovati.

Od francoske revolucije do danes ni mogla dobiti cerkvena gosposka v tej deželi nikdar več prave moči. Ko so se politične smeri drugih strank vedno jasneje kazale, je tudi cerkvena nadoblast dobila vedno bolj svoj takozvani klerikalni značaj: spraviti vse elemente v vsakem oziru pod svojo absolutno oblast. Cerkev je bila tudi vedno načelna nasprotnica republikani in je sanjala o starih časih cesarstva, ko je ona delala, kar je želela. Ruvala je torej proti vladi in podpirala monarhistična stremljenja te ali one stranke. Republika je spoznala že zgodaj, kako velik nasprotnik ji je pretežna večina duhovščine, ki dela samo v interesu Vatikana in ne v korist Franciji.

Leta 1882. je odpravila republika pouk iz veronauka iz vseh javnih občinskih šol, ni pa branila, da so pohajali učenci zasebno poučevanje pri kakem katehetu. V spričevalih ni bilo veronauka kot predmet. Kake dolžnosti mora imeti vsakdo napram sorodnikom, staršem, družbi in državi, je poučeval odslej učitelj.

S tem, da je bil odpravljen verski pouk iz šole, je izginil tekom ene človeške generacije ves fanatizem. Ljudstvo je pričelo smatrati vero kot zgolj zasebno stvar, ki nima z javnimi posli nikake zveze, in se tudi ni upiralo prizadevanjem zadnjih vlad, doseči popolno ločitev cerkve od države. Dokaz, da je ogromna večina soglašala s takim zakonom, so nam zadnje volitve: klerikalna stranka pade na vedno nižje število poslancev.

*) Poleg 38 milijonov katolikov živi na Francoskem še stotisoč luteranov, stotisoč židov in stotisoč drugim ali nikaki veri spadajočih. Po letu 1900.

„Mallens maleficarum“, kar bi se reklo, dobesedno prevedeno: Kladivo čarovnic. In gorje duhovniku, ki bi zinil na prižnici le eno besedo, s katero bi se dvoumno izražal ali celo pobijal vero v čarovništvo. Saj je stalo na prvi strani „kladiva čarovnic“ zapisano: Haeresis est maxima opera maleficarum non credere — največje krivoverstvo je, na čarovnice ne verovati. In po tem izreku se je delalo do 18. stoletja! Značilno je, da so se ravnali po teh predpisih tudi luteranci.

Čarovništva obdolženo žensko, naj je bila stara, omožena ali šele mlado dekle — saj je zadostovala anonimna ovadba! — so tirali najprej pred sodnika. Če je bilo zaslišanje s tem brezuspešno, kar je bilo navadno, so hoteli trgovlavo omečiti z mukami, da pripozna svoje tajne hudobije.

Inkvizicija si je izmislila v sredstvih, ki so ji služila po mučilnicah, najgroznejše stvari. Noben hudič v peklu ne more tako trpinčiti svojih duš, kakor se je godilo čarovnicam. Brez usmiljenja so šli na svoje delo, češ da je to bogu dopadljivo. Niso odnehali prej, dokler ni uboga ženska pripoznala to, kar so hoteli drugi.

Ko je bila coprnica izročena rabeljem, so ji potrgali ti najprej obleko s telesa in jo vrgli na mučilniško klop, na katero so jo tako trdo

Postava, sprejeta pred božičem lanskega leta, zahteva, da se morejo odslej naprej opravljati vsakakoršna verska opravila le v navlašč v ta namen ustanovljeni verski družbi. Kakor si n. pr. kako pevsko društvo vzdržuje svoje naprave s prinosi svojih redno plačujočih članov, tako se morejo organizirati tudi verske družbe. Država se poleg tega prostovoljno zaveže, da prepusti vsa cerkvena poslopja taki družbi na razpolago, ako je pripoznal Vatikan to družbo kot tako. In postava pravi dalje: ako se do dne 1. januarja 1907 take družbe ne ustanove in ne prigrasijo vladi, imajo vladni organi dolžnost, cerkve zapreti in jih vpisati kot državno imetje.

Še dva meseca in pol — ako se dotlej take družbe ne ustanove, zapre francoska vlada glasom postave z dne 5. decembra 1905 cerkvena vrata.

Naravno, da je prišel vsled te postave Vatikan v veliko zadrego: ako ne dovoli ustanovitev družb, prisili s tem državo, da zapečati cerkve.

30. maja t. l. so se sešli na papeževo iniciativo v Parizu vsi francoski škofje, nadškofje in kardinali, da se posvetujejo o bodočem položaju. Te seje so bile tajne, in zato se ni moglo nič pozitivnega zvedeti, kaj so sklenili zbrani. Zaznalo se je le, da je bila velika večina škofov za to, da se take družbe mahoma ustanove. Kar jih je nasprotovalo, so storili to največ vsled tega, ker se boje, da se ne prigrasijo dovolj članov.

Da je bilo poročilo teh škofov na papeža v smislu ustanovitve verskih družb, se je spoznalo lahko tudi iz tega, da so takoj za tem prihajala iz Rima poročila, da se je papež, kakor tudi je svoj čas nasprotoval, končno vendar le odločil, da pripozna novo francosko postavo. Kar naenkrat se je pojavil v Vatikanu močan odpor, ki se mu je pridruževalo polagoma vedno več škofov: danes je baje papež trdno prepričan, da se mu posreči kljubovati republiki s tem, da nove postave pod nobenim pogojem ne pripozna. Tudi zadnje pastirsko pismo francoskih škofov je bilo sestavljeno v tem smislu.

Republiki prijazni listi sodijo, da je povzročil ta nenadni obrat v Vatikanu nemški vpliv na papeža.

V enajstih tednih poteče rok za ustanovitev predpisanih verskih družb. Ni znamenj, da se namerava duhovščina podveči tej zahtevi. Izvrši tega dne republika res to, kar je po postavi dolžna: zapreti cerkve — ?

privezali, da se ubožica ni mogla ganiti. Našteti vsa sredstva in orodja, ki so imela namen, pripraviti trdovratno tajniko do pripoznanja, je nemogoče, ker mesta in dežele so tekmoval medsebojno, kdo si more izmisliti grozovitejšo muko. Šele sešasoma se je napravil tudi v mučilnicah nekak red, po katerem so stopnjevali muke do najstrahovitejšega. Najnavadnejša orodja so bila sledeča:

Palčni precep. Palce čarovnice so vtaknili v precep in tega toliko časa privijali z vijakom, da je pričela brizgati kri iz prstov. Ta procedura je trpela 20—30 minut. Če je ostal precep brez vspeha, so se poslužili navadno španskega škornja, ki se je sestavljal iz dveh železnih plošč, ki sta se priložili nogi tako, da je bila pokrita golenica in meča. Počasi so stiskali zdaj z vijaki te dve plošči drugo ob drugo, dokler niso pričele pokati kosti in se zdrobile. Da so muko še povečali, so tolkli hlapci s kladivi po vijakih.

Španski škornji pa so imeli še eno obliko: nogi čarovnice so vtaknili v dvoje velikih iz železa skovanih škorenj, v katere so vlili vrelo smolo, ki je sežgala meso in kosti.

Tretja stopnja je bila takozvana elevacija ali ekspanzija imenovana. Čarovnici so

Grof Lev Tolstoj o ruski revoluciji.

V Londonu izhajajoča Fortnightly Review je priobčila nedavno tega naziranje in misli grofa Lev Tolstega, slavnega 78letnega ruskega pisatelja o vzrokih in pomenu ruske revolucije. Ta izvajanja so nad vse značilna za politično in versko mišljenje tega nenavadnega krščanskega mistika.

Poraz ruske carske države na znotraj in zunaj ne pomenja Tolstemu nič drugega kakor oni konec, ki ga prorokuje sv. pismo z vsem spremstvom, kakor vojska, izdajstvo, grozovitosti, preganjanje raznih narodov in slojev in podobne strahovitosti. V propasti armade, bojnega ladjevja in državne uprave vidi pričetek propasti ruske države in obenem tudi propast vse dosedanje, po krivih potih stopajoče krščanske kulture, ki jo reprezentirajo vse tiste države, ki so pripoznale krščanstvo kot svojo oficijelno vero.

Taka medsebojna zveza države in krščanstva, ki jo slikajo vernikom tako državni organi kakor duhovščina z vsemi mogočimi pripomočki kot plod krščanskega duha, ni v resnici nič drugega, kakor najhujše nasprotstvo pravemu bistvu in duhu krščanstva. Tolstoj pravi, da je popolnoma nemogoče, združiti ono ljubezen do domovine, ki žrtvuje rada svoje življenje tudi na bojnem polju, s krščanstvom. Prav zaradi tega naj so Rusi, kot dobri kristjani, podlegli pod Japonci, ki niso kristjani in zato ne cenijo življenja tako visoko kakor bojno slavo. Zato priporoča Tolstoj, naj odlože vsi naši evropski civilizirani narodi puško, ker so Japonci s svojo zmago dokazali, da kristjani ne morejo tekmovali s pogani, ampak da morajo le-ti vedno druge prekašati. Niso pokazali Japonci tega samo na bojnem polju, ampak tudi v celotni tehnični kulturi, na katero so bili krščanski narodi doslej tako ponosni: v nekaj desetletjih so nas i na tem polju rumenokožci malodane že prekosili.

Kljubovati Japonski bi se reklo, povišati oboroževanje naših narodov še za nekaj stopinj, kar bi morali občutiti kot nov bič, s čimur je dokazano, da nobeno nasilno sredstvo ne zagotavlja miru, ampak povzroča le nova nasilstva.

Kakor vojska, tako ima tudi sedanja ruska revolucija svoj končni izvor v preziranju najvišje božje zapovedi, po kateri je ljudem ukazano, da ne smejo živeti svojim haskom v prid, ampak morajo služiti drug drugemu in hudega ne poplačati z nasilnostjo.

Res pa je, da je bilo že v naravi ruskega naroda mnogo bolj nego pri drugih, polastiti se politične moči in če treba, prenašati še zato taka nasilstva. Le tako je razumeti, da so se podvrgli Rusi nekoč tako brezpogojno gospod-

zvezali roke na hrbtu. Okrog členkov so ovili vrvi, ki je bila potegnjena na stropu črez škripec. Polagoma so dvigali na ta način čarovnico do stropa in jo spuščali potem zopet navzdol. Na ta način so ji izpahnil roke. Da je bilo trpljenje še hujše, so obešali svoji žrtvi težke uteži na nogine prste. Čarovništva obdolžena je morala viseti tako mnogokrat po cele ure, dokler se niso vrnili sodniki in hlapci od — obeda.

Toda tudi ta sredstva še niso bila dovolj peklena. Muke so povečali s tem, da so kapljali čarovnici, ki je bila povsem slečena in visela na opisan način na vrvi, žgoče žveplo ali pa vrelo smolo na telo. Pod podplati so prižgali baklje. Za nohti na rokah in nogah so ji vtikali železne žreblje. Da so izpopolnili elevacijo, so vporabili pogostokrat takozvanega našpikanege zajca. To je bila deska, v katero je bilo zabitih mnogo žrebljev tako, da je štrlela konica proti vrhu. Na to so položili čarovnico, jo privezali h deski in jo tako dvigali po vrvi gori in doli. Če je reva vsled bolečin kričala, so ji vtaknili v usta zatik.

Tortura je trpela mnogokrat po več dni. Mučenici so uravnali po mučenju ude, kakor je najboljše šlo. Krvaveče rane so ji obvezali in čarovnico poslali zopet v zatohlo, temno in mokro ječo. Rabljevi hlapci so jim potresali

stvu škandinavskih Varegov, kakor kasneje vsem mogotcem do Nikolaja II. Danes pa je postala narodu razlika med krščanskim verskim prepričanjem in med pokorščino postavam posvetne nasilne oblasti jasnejša kot kdaj prej, k čemur je mnogo pripomogla groza zadnje vojske.

Tako je tudi mogoče dobiti povod premišljevanju, ki se je pojavilo zlasti mnogokrat pri ljudstvu o priliki nabiranja vojakov v zadnji vojski: je pred bogom in njih vestjo opravičljivo, ako poslušajo postave, ki nasprotujejo božjim zapovedim? Ti pomisleki so se vzbudili zdaj zopet močnejše kot kdaj prej v srcu ruskega naroda, in v tem bo eden in mogoče najvažnejših vzrokov Rusijo pretresujoče krize — pravi Tolstoj.

Štajersko.

Volitev občinskega odbora za celjsko okolico hočejo celjski Nemci ovreči. Pravijo, da je bil volilni imenik po nekem zastarelem predpisu davkov sestavljen. Modri celjski nemški sinovi slovenskih staršev so pač preporno vstali za tako pritožbo. Pritožiti bi se pač bili morali v osmih dneh po razpisu volitev in razgrnitvi imenika volilcev. Zdaj so zamudili, sicer pa tudi stvarnega vzroka za pritožbo ni nobenega.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo zboruje dne 1. novembra t. l. ob 11. uri dopoldne v šoli v Gornjem gradu po sledečem vspredu: 1. Pozdrav predsednikov. 2. Zapisnik zadnjega zborovanja. 3. Predavanje g. dr. Konečnika o šolski higijeni. 4. Poročilo tajnikovo. 5. Poročilo blagajnikovo. 6. Volitev novega odbora. 7. Razno-terosti. Glede obeda se je zglasiti pri gg. učiteljih v Gornjem gradu. K polnoštevilni vdeležbi vabi odbor.

Olepševalnemu društvu v Šošanju so pokončali neznan nemški zlikovec več akacij. Najbrže isti zločinci so pokradli tudi več klopov v gozdu pod gradom ter napadli in težko ranili nekega slovenskega godca, da so ga morali prepeljati v bolnico.

Okrajno sodišče v Celju dela z neverjetno vztrajnostjo dan na dan Slovincem očitne krivice. Kaj meni mar to slavno sodišče — ali ne pravijo, da se deli pri sodiščih pravica? — da je nemško uradovanje s Slovenci res tako neobhodno potrebno, da se jim ni treba odvaditi? In takemu sodišču, ki ne zna biti pravično niti na znotraj, moramo zaupati odločitev svojih pravnih. Žalostna nam majka.

Primorsko.

Osebnosti. Za suplenta na učiteljskem v Kopru je imenovan slikar Saša Santel.

Jan Kubelik priredi na četrtek dne 8. novembra v Gorici koncert. Kubelikova slava kot goslar je svetovna.

premnogokrat na rane soli, da je bilo trpljenje tem hujše.

S sirovimi besedami in ravnanjem so mučili komaj od torture prišedšo. Dali so ji piti slano vodo, da je trpela hudo žejo. In če mučenica vzlic temu ni ničesar priznala, je niso izpustili, ampak sedeti je morala še leta in leta v ječi.

Nemški zgodopisec Scherr pripoveduje v svoji knjigi „Zgodovina nemške kulture in navad“ več primerov take hudičeve grozovitosti inkvizitorjev.

Zgodilo se je, da je bila leta 1631. obtožena neka nosiča žena čarovništva. Pri izpraševanju ni priznala ničesar. Privezali so jo na lestvo in jo vlekli k stropu za vrvi, ki je bila privezana za na hrbtu zvezane roke. Poleg tega je dobila na palce precepe. Vzlic strahovitim mukam ni hotela čarovnica ničesar pripoznati. Zato so ji odrezali lase in ji vlili na glavo žganje, ki so ga prižgali. Pod roke in na vrat so ji metali v goreče žveplo vtaknjeno perje in je iznova potegovali kvišku. Tudi sedaj ni ničesar pripoznala. Približala se je opoldanska ura. Rabelj in njegovi hlapci so šli k obedu in med tem je visela nesrečnica med stropom in tlom, trpeča največje muke. Ko so se hlapci najedli in spočili, se je pričela procedura spet iznova.

Za drugo porotniško klop je prosil urednik tržaške Edinosti, Maks Cotič, ki je tožil, kakor znano, urednika klerikalnega lista Novi List v Trstu.

140.000 kron je odločil naučni minister za novo nemško šolo v Pulju, ki jo prično graditi spomladi. Pristranost in sramotno postopanje vlade v zadevi šolskih zadev je jasno kakor beli dan: za Slovence nima vinarja, za pest Nemcev v Pulju pa gradi šolo nad šolo. To je avstrijska pravičnost. Slava zatiralcem!

Skladiščni delavci v Trstu dobe poboljšanje plače. Posredoval je sam princ Hohenlohe. Izboljšanje plače zahtevajo tudi ostali državni uslužbenci v Trstu, tako tudi krojaški pomočniki in šivilje.

Nov list je pričel izhajati v Trstu kot glasilo pekovskih delavcev v južnih krajih. Naslov mu je International, je pisan v slovenskem in italijanskem jeziku ter izhaja vsak tretji teden. Naročnina mu je za celo leto 2 K 40 v, urednik Fran Milost. — Po vposlani številki sodeč, obeta postati list ne samo jako potrebno stanovsko glasilo, ampak tudi jako zanimiv. Želeti bi bilo le, da se na slovenščino malo bolje pazi. Mestoma so jako kruti pogreški: dr. Steiner bo n. pr. „držal predavanje.“ Žal, da ne razvidimo še, kako ga bo držal.

Zapirajte plinove cevi! Vdova Antonija Ciana ni bila trdno privila plina, ko je legla na večer s svojimi štirimi otroci k pokoju. Ko ni bilo drugo jutro nikogar iz njenega stanovanja, so vlomili vanje in našli celo obitelj nezavestno. Došli zdravnik je pravočasno pomagal in tako preprečil smrt.

Kranjsko.

Liberalci pri kulturnem delu. Kakor znano, vladal je med gojenci salezijanskega zavoda v Rakovniku pred kratkim časom hud legar. Da mu je bilo vzroka iskati v slabi pitni vodi, je ob sebi umevno; ravno tako pa je umevno tudi, da so ondodni stanovniki prišli na globokoumno idejo, priskrbeti si z d r a v o pitno vodo. Da si človek skuša ohraniti zdravje, kapiral bo menda vsakdo, edino ljubljanski obč. zastop skriva kot ponavadi svoje itak ne prevelike duševne sile — pred otročjim strankarstvom. Kakor namreč čitamo v Laibacherici — prosili so Salezijanci, naj bi dovolila mestna občina ljubljanska napeljavo mestnega vodovoda v Rakovniški institut. Obljubili so Salezijanci tudi sami manjši prispevek. Ako bi se sedaj občinski svet postavil n. pr. na stališče, da naj k stroškom nekaj dežela ali država prispeva, da ne pade ogromna vsota 10.000 K na mestna ramena, bi umevali konečno to sicer malo človekoljubno, a uvaževanja vredno stališče, če bi se v istem hipu domislili, da za različen „pflanz“ mestu že mnogokrat denarja ni manjkalo. A čujte, kaj piše Laibacherica! „... daš die an-

Čarovnici so zvezali zdaj roke in noge na hrbtu skupaj. Na hrbtenico ji vlijejo žganja, ki ga zažgo. Na opečeni hrbet nalože potem še uteži. — Rabelj priveže potem vrv, ki visi od stropa, na zadaj vkup zvezane roke in noge in vleče tako zvezano kvišku. Pomisliti moramo pri tem, da je bila ta žena noseča! Čarovnica je še vedno stanovitna.

Zopet jo polože na lestvo in ji vtaknejo pod hrbet desko, iz katere štrli nabroj ostrih žrebljev. Na noge ji obesijo petdeset funtov in revo potegnejo iznova po vrvi čez škripec.

Čarovnica ne pripozna ničesar. Hlapci ji stiskajo meča in golenico s španskim škornjem; na vse palce dobi precepe.

Zopet si izmislil rabelj novo muko. Obrne se proti čarovnici, ki so jo posadili na neko klop in pravi: „Nimam s teboj opraviti samo en dan ali dva, ali tri ali osem, ali štiri tedne, ali pol leta ali celo leto, ampak dokler živiš. In če ne misliš ničesar priznati, moraš vendarle živa na ogenj.“ Trpinčenje se prične iznova...

Tako nam pripoveduje Scherr na podlagi sodnijskih spisov iz iste dobe. (Dalje prih.)

gestrebte Verlängerung der Wasserleitung eigentlich eine Subvention für die Salesianer-Anstalt darstellen würde“, in „da öffentliche Interessen hier nicht in Betracht kommen!“ Kaki so torej tisti interesi, če ne „javni“? Ali so vodovod, kanalizacija in druge take naprave v interesu javnosti ali ne? In konečno! Tu se vendar v prvi vrsti ne gre za tistih par Salezijancev, katerim dober liberallec ne privoščiči kozarec zdrave vode — ampak gre se za tiste najrevnejše sirote vseh sirot, za katere nima ni dežela, ni mesto najmanjše potrebne naprave, tista dežela in tisto mesto, ki redi svoje nesposobne in trebušate sinekuriste z mastnimi tisočaki, a peha tiste revne nesrečne otroke od sodišča do sodišča, iz aresta v arest! In tem otročičem iz najbolj zaslepljenega in omejenega strankarstva ne privoščičijo niti zdrave pitne vode. Naj se reče, kar se hoče: dobro gospodarstvo in umazanost se res mnogokrat srečata — a nekoliko etičnih čutov smo doslej še vendar pripisovali oholi liberalni gospodi! Stvar pa postane tim brutalnejša, če pomislimo, da se šopirita v občinskem svetu dva zdravnika, brezdelni sinekurist dr. vitez Bleiweis, in nekdanji socialdemokrat, mož, katerega je vzdržavala za časa študij soc. dem. organizacija: dr. Iv. Oražen. Kako sta glasovala, ne vemo, a nikjer nismo čitali, da bi kdo izmed njiju odprl usta v debati. Dr. Bleiweis, ki ima od nekdanj neskončno dobro srce za-se — je morda molčal iz nevednosti; to bi umevali. Mož mogoče misli, da se dobi tifus ob preveč mastnih purmanih, racah ali jerebicah; ali da se ni našel v občinskem zastopu mož, ki bi povedal gospodom, kar jim je šlo, to je žalostno. Dejstvo samo pa dokazuje, kakšen je nivo, na katerem se giblje ljubljanski občinski zastop. — Da smo s to notico postali za vsakega dobrega liberalca — klerikalci, in dokazali vsaj svojo odvisnost od njih, je jasno. Tega mnenja tudi ne maramo spreobrniti — zlasti zato ne, ker mislimo pri prihodnjih volitvah tudi poseči nekoliko vmes, in pomagati liberalcem do že davno zaslužene fislade!

Sekcija notarskega društva „Ljubljana“ priredi v proslavo osemdesetletnice gospoda notarja Luke Svetca v dan 14. oktobra t. l. slavnost s sledečim vspevom: I. Slavnostna seja ob 11. uri dopoldne v mali dvorani „Mestnega doma“. II. Slavnostni banket ob 1 uri popoldne v restavraciji „Narodnega doma“. H banketu se vabijo tudi častite gospe gospodov kolegov.

Veleposestniška kurija. Naknadne volitve v razred veleposestnikov za deželni zbor so razpisane na dan 10. novembra t. l. ob desetih dopoldne. Voliti je treba nove poslance namesto umrlega ravnatelja Karla Luckmanna in Antona Ulma, ki je svoj mandat odložil. V volilnem imeniku je navedenih 85 volilcev. Med volilci je komaj kakih 35 Slovencev.

Deželni odbor kranjski razpisuje mesto volonterja pri dež. knjigovodstvu, in „sicer za sedaj brez plače!“ Mi svarimo vse eventualne prosilce, pred vsem pa stariše, naj si ne obetajo od takih obljub ničesar. Tisti deželno-odborski „za sedaj-i“ trajajo v najboljšem slučaju po več let. Pri deželnem odboru je mnogo uradnikov, ki čakajo ali so čakali leta in leta na obljubljeno definitivno imenovanje in povišanje, a ga ne dosežejo, vzlasti, ker se referenti izgovarjajo na odbor, odbor na referente, liberalci na obstrukcijo itd. Pred dobrim letom odpustil je dež. odbor celo vrsto uradnikov iz stavbinskega urada, med njimi nekega, ki je že služil čez 10 let! Zraven je še pomisliti, da je dež. odbor mnenja, da za tiste svoje revne plače uradništvo ni prodalo samo svojega dela in duševnih sil dež. odboru, ampak tudi svoje prepričanje. To je velike važnosti vedeti že v naprej; žalibog pa tega deželni odbor pri razpisavanju izpraznjenih svojih mest ne zahteva, sicer ne bi marsikdo sedanjih dež. uradnikov nikoli poprosil za kako mesto. Vrh vsega tega pa so še plače škandalozne; upanje na avanzma neznatno; na tozadevna obetanja pa je toliko dati, kot na vremenska prorokovanja Blaznikove pratike. Kvalifikacija je čisto postranska stvar — kaj znaš in veš, kaj delaš in kako se žrtvuješ — so

lastnosti, za katere deželni odbor sploh interesa nima. Glavno je, da si iz dobre prvaške rodbine, da se prilizuješ, da kloniš hrbet in glavo, in da padaš ob vsaki priliki najponižnejše v prah in poljubuješ kveder! Čim bolj perfiden, tim boljše. Če se znaš skriti za škrice kake politične osebe, trës bien! — Kdor pa opisane kvalifikacije nima, in kdor ne mara biti suženj vse žive dni, ta idi raje in razbijaj kamenje na cesti. Vedel boš vsaj, da si človek; kajti najhujše je, če imaš človeško pamet, a nisi v očeh gotovih ljudij drugega kot garjast — pes!

Nova elektrarna. Gosp. Jos. Lenarčiču, posestniku Turnške graščine pri Krškem, se podeli koncesija za elektrarno pod Savskim mostom pri Krškem, iz katere se bo dobivala električna razsvetljava za celo Savsko dolino od Sevnice do Brežic, in katera utegne oddajati električno razsvetljava tudi Zagrebu. — Krška sodnja se je iz starega poslopja ob Savi preselila v sredino mesta v hišo g. dr. Janko Hočvarja poleg glavarstva.

Trgatev na Dolenjskem. Ta teden se je trgatav po Dolenjskem splošno pričela. V Trški gori pri Novem mestu je letošnja trta vkljub vsem nezgodam v splošnem jako dobro uspela.

Umrli je v Sv. Križu pri Vipavi bivši mnogoletni župan i. t. d. Filip Terpin v 71 letu svoje starosti.

Otroci požigalci. 4. t. m. je začelo goreti pri posestniku Ivanu Medvedu v Velikih Česencah pri Zatičini in je pogorela hiša, hlev in kozolec. Zgorela je tudi devet mesecev stara domača hčerka, njen 3letni brat pa je dobil take opekline, da ne bo okreval. Zadušila se je v dimu 200 K vredna krava, prešiča pa so morali zaklati, ker je bil ves opečen. Škode je 4000 K. Zažgali so otroci.

Slovenski trgovsko-obrtni žepni koledar za l. 1907. je izšel. Koledar je ličen, vsebina povsem primerna in izključno strokovna, za vsakega in vsaki dan porabna. Ta koledar ni le svetovalec v najrazličnejših zadevah, on bo gotovo postal neizogibno potreben tovariš vsakega slovenskega trgovca, trg. nastavljenca pa tudi slov. obrtnika. Koledar je rodila praksa in vsaka vrstica v njem je vzeta iz praktičnega trgovsko-obrtnega življenja. Zategadelj ta koledar priporočamo vsem interesentom v naročilo. Koledar je kolekovan z narodnim kolekom družbe sv. Cirila in Metoda in se namerava del čistega dobička pokloniti podpornemu zakladu za onemogle člane slov. trg. društva Merkur v Ljubljani. Cena K 1.— po pošti K 1.20. Naročila na g. Fran Zelenik v Ljubljani.

Mojstrska bolniška blagajna.

Iz obrtniških krogov v Ljubljani smo naprošeni objaviti sledeči članek:

Ustanovni občni zbor mojstrske bolniške blagajne deželne zveze kranjskih obrtnih zadrug v Ljubljani se je vršil v četrtek, dne 27. septembra t. l. v hotelu „Mirija“.

Z ustanovitvijo bolniške blagajne se je ustreglo želji in potrebi obrtnikov, zlasti obrtnikov na deželi, ki dosedaj faktično niso imeli prilike se zavarovati za slučaj bolezni in ki so v slučaju bolezni ravno tako potrebni podpore kot v Ljubljani stanujoči.

Ni potreba z mnogimi besedami navajati, kako je pri sedanjih razmerah obrtnemu stanu nujno potrebno biti za slučaj bolezni zavarovan, kakor je že dolžnost vsakega obrtnika, da je preskrbljen za-se in za svojo družino s tem, da v slučaju bolezni dobiva bolniško podporo.

Znano je dovolj žalostnih slučajev, da je uničila dolgotrajna bolezen že marsikaterega obrtnika in spravila njegovo družino v največjo bedo.

Znano je pa tudi dovolj slučajev, da je veliko obrtnikov mnenja: Kaj mi koristi bolniška blagajna? Plačevati moram redno mesečne prispevke, in če obolim, je pa podpora le tako majhna, da mi nič ne izda. To mnenje je pa popolnoma napačno. To si človek lahko predstavlja le takrat, ko je zdrav in lahko dela, da si za vsakdanje potrebe zasluži. Ali v slučaju

dolgotrajne bolezni, ko obrtnik ne more poprijeti za svoje orodje, ne more nadzirati niti svojih pomočnikov, je čisto gotovo, da se zaslužek začne krčiti in stroški pa naraščati. Zadnji prihranjeni denar je že pošel za zdravnika in zdravila. Potrebuje se boljše hrano, treba je iti po nasvetu zdravnika v toplice ali če se hoče zdravje pridobiti, izpremeniti zrak itd. A kaj potem, če ni vinarja pri hiši. Hišno gospodarstvo, vzgoja otrok in drugi razni stroški so pa le kot poprej, ko je skrben obrtnik, soprog in oče vzdrževal s svojim delom celo družino in gospodarstvo.

Priznati mora tukaj vsak obrtnik, da v takem slučaju dobro pride vsaka podpora in če je še tako majhna.

Z ozirom na to si dovoljujemo opozoriti vse samostojne obrtnike na Kranjskem na ljudomilo napravo bolniške blagajne in priporočati vse te k pristopu ter v naslednjem podati nekaj odlomkov predpisov bolniške blagajne.

Člani blagajne so redni in prostovoljni.

Redni člani so vsi tisti obrtniki, ki pripadajo h kakim obrtnim združenjem, za katere je ta pri svojem občnem zboru storila sklep, da z vsemi svojimi člani obligatorično pristopi k bolniški blagajni. Kot prostovoljni člani smejo tudi pristopiti k blagajni rodbinski člani samostojnih obrtnikov, če so zdravi in za delo sposobni, če so že dopolnili 18. leto svojega življenja in niso prestopili 60. leta.

Prostovoljni člani se morajo pri zglastitvi izkazati z zdravniškim izpričevalom.

Sprejemnina (vpisnina) članov znaša enkrat za vselej dve kroni, potem vsako leto, in sicer prvokrat z vpisnino vred, pozneje najkasneje v teku prvega četrtletja prispevek za upravne stroške, ki znaša za leto 1906. 1 K. Za članovno knjigo je plačati 20 v.

Član, ki oboli, dobiva bolniško podporo po naslednjih treh razredih: v I. razredu po 1 K 50 v., v II. razredu 2 K in v III. razredu po 3 K na dan.

Če član umrje, se izplača njegovim svojem pogrebščina, ki znaša v I. razredu 50 K, v II. razredu 75 K in v III. razredu 100 K.

V pokrivanja teh blagajničnih izplačil morajo člani vnaprej plačevati prispevke, ki znašajo na mesec za I. razred 1 K, za II. razred 1 K 40 v. in za III. razred 2 K.

Vsak član si sme prostovoljno izvoliti kateragakoli zgoraj navedenih razredov ter ga mora pri vstopu k blagajnici naznaniti načelstvu.

Do bolniške podpore imajo člani pravico šele z dospelim rokom četrtega mesečnega prispevka, če pa član oboli vsled nezgode, se mu mora plačevati podpora že pred tem rokom.

Bolniška podpora se plačuje od prvega dne, ko oboli član, vendar le tedaj, če traja bolezen dalje nego tri dni in če vsled nje ne more bolni član opravljati svojega poklica ali obrta.

Bolniška podpora se plačuje, dokler traja bolezen, vendar najdalje 13 tednov po začetku cela in nadalje 13 tednov polovična.

Članice dobivajo ob porodu po pravilih določeno bolniško podporo za 9 dni.

Članice, ki niso zavezane pristopiti, imajo šele po preteku enoletnega članstva pravico do te podpore. Za vse bolezni, ki nastanejo vsled poroda, se ne dovoljuje nikakršna podpora.

Članom, ki niso plačali šest mesecev prispevkov, gre zopet bolniška podpora šele po šestih mesecih od tistega dne, ko so plačali zaostanke.

Člani, ki so zavezani pristopiti, pa od njih ni moč iztirjati prispevkov, izgube vso pravico do bolniške podpore.

Članu, ki oboli, je dano na voljo, da si izbere zdravnika in si priskrbi zdravil in lečilnih pripomočkov, ter mora sam plačati zdravnika, zdravila in lečilne pripomočke.

Član, ki oboli, ima to takoj naznaniti načelstvu bolniške blagajne.

Bolniška podpora se ne plačuje, če si je član dokazano nalašč nakopal bolezen ali s pretepom ali s pijanostjo, če ga ne zdravi, zdravnik če ni svojo bolezen naznanil načelstvu, potem če se bolni član zaloti pri opravljenih ali pri delu, če biva zunaj hiše ali če se nahaja zunaj občin, v kateri domuje in ima svoje obrtolišče.

Blagajnično načelstvo je upravičeno, vsak čas nadzorovati svoje člane po svojih v to postavljenih osebah in članom, ki so si s simulacijo prizvijali podporo, naložiti plačevanje dvojnih zavarovalnih prispevkov za toliko časa, dokler se ne poravna blagajnici storjena škoda.

Da bo pa bolniški blagajni mogoče uspešno delovati in svojim članom v resnici koristiti in si pridobi zadostno število članov, je odvisno v prvi vrsti od obrtnih združenj.

Dolžnost načelstva obrtnih združenj je torej, da opozore svoje člane na važnost in potrebo bolniške blagajne in da jih pridobe do tega, da se sklene obligatorični pristop k blagajni.

Vsled tega apeliramo na vsakega posameznega samostojnega obrtnika na Kranjskem, da s svojim pristopom k bolniški blagajni pripomore, da se ta ljudomila naprava, ki je velevažnega pomena za vsakega samostojnega obrtnika in za ves obrtni stan čimprej uresniči in služi svojem namenu. V slogi je moč in čim večje bo število obrtnikov pri bolniški blagajni, tem lažji bo njen obstanek.

Opozoriti moramo le še združna načelstva, da se pri sklepu za pristop k bolniški blagajni točno ravnajo po združnih pravilih in da sklep za odobritev naznanijo pristojni obrtni oblasti ter da za vsakih 20 združnih članov izvolijo enega zastopnika k občnemu zboru.

Bolniška blagajna je začela svoje poslovanje s 1. oktobrom.

Raznoterosti.

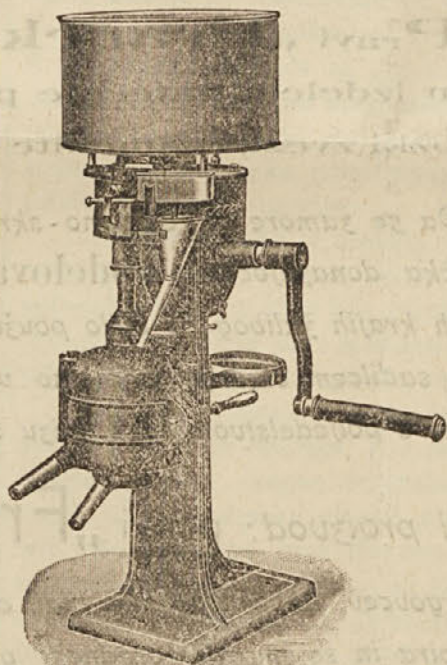
Orožne vaje za domobrince v l. 1907.

Z ozirom na razpis domobranskega ministrstva št. 943/II z dne 30. junija letos imajo prihodnje leto sledeči domobranci svoje orožne vaje: 1. Domobranci, ki so dve leti dejanski služili iz nabornega letnika 1904, pridejo na prvo, iz leta 1902 na drugo, iz leta 1900 na tretjo, iz leta 1898 na četrto in končno iz leta 1896 na peto orožno vajo. 2. Domobranci, ki so tri leta dejanski služili, imajo iz nabornega letnika 1903 prvo, iz 1901 drugo, iz 1899 tretjo in iz 1897 četrto orožno vajo. 3. Nadomestni rezervniki iz nabornega letnika 1906 imajo prvo, iz 1903 drugo in iz 1900 tretjo orožno vajo. Dalje imajo drugo leto vajo vsi oni domobranci, ki so s kako orožno vajo zaostali. Pozivni dnevi se vrste takole: 15. marec, 15. april, 15. maj, 15. junij in 15. julij. Končne in manevrske vaje se vrše sredi meseca avgusta. Vsak domobranec, ki ima drugo leto orožno vajo, si lahko izbere in sam določi čas, kdaj najlozje pride na vajo. Z ozirom na to olajšavo ni v prihodnje vlagati nikakih prošelj za oprostitev orožne vaje. Ono moštvo, ki bi se sploh ne ali prepozno oglasilo za kako vajo, se pozove na končno, to je manevrsko vajo. Zadnji rok za priglašanje, kdaj je komu prikladna orožna vaja, poteče 1. februarja.

Oglejte si — **poljedelskih strojev**, slamozernic, čistilnic, največjo zalogo mlatilnic, gepelov in preš za grozdje in sadje, štedilnikov, peči, železnih nagrobnih križev itd. pri

FR. STUPICA V LJUBLJANI na Marije Terezije cesti št. 1 in na Valvazorjevem trgu 6, nasproti Križanske cerkve.

Ravnotam zamorete kupiti vsak čas po najnižjih cenah traverze, železniške šine, cement in vse druge stavbne potrebščine, razno orodje, sesalke za vodo, vino in gnojnice, vseh vrst tehtnice in uteži in vse druge v železnisko stroko spadajoče predmete.

Iščemo zastopnikov

na vseh sposobnih tržiščih za prodajo naših prvovrstnih strojev za posnemanje mleka

originalnih Meys-posnemalnikov

Prosto viseč, na kroglastih ležiščih tekoč izločilni bobnič, igraje lahek tek, kolesovje je popolnoma pokrito, olja se porabi zelo malo, posnemanje je najnatančnejše, trpežnost največja. — Spričevala o 12- in večletni uporabi.

Edini izdelovatelji: 6-5

Jos. Meys & Co., Hennef/Sieg (Nemčija).

Oglasijo naj se le taki kupci, ki bodo kupili stroje za lasten gotov račun.

Pozor! Čitaj!
Bolnemu zdravje!

20-5

Pozor! Čitaj!
Slabemu moč!

Pakraške želodčne kapljice.

BOLESTNOM ZDRAVLJE, SLABOMU JAKOST.

Pakraške želodčne kapljice: Delujejo izvrstno pri vseh želodčnih in črevesnih boleznih ter odstranjujejo krče, boleti iz želodca, vetrove in čistijo kri, pospešujejo prebavo, zganjajo male in velike gliste, odstranjajo mrzlico in vse druge bolezni, ki vsled mrzlice nastajajo. Zdravijo vse boleti na jetrih in vranici. Najboljše sredstvo proti boleti maternice in madron; zato ne smejo manjkati v nobeni meščanski in kmečki hiši. — Naj vsakdo naroči in naslovi: Peter Jurišić, lekarnar v Pakracu št. 60, Slavonija. — Denar se pošilja naprej ali s poštnim povzetjem.

Cena je sledeča (franko na vsako pošto): 12 stekleničic (1 ducat) 5 K, 24 stekleničic (2 ducata) 8 K 60 v., 36 stekleničic (3 ducati) 12 K 40 v.

Slavonska zel.

njuje goste sline ter deluje izvrstno pri vseh, tudi najstarejših prsnih in pljučnih bolečinah. Moja zdravila Pakraške želodčne kapljice in Slavonska zel priporočajo mnogi najboljši zdravniki.

Cena je sledeča, (franko na vsako pošto): 2 originalni steklenici 3 K 40 v.; 4 originalne steklenice 5 K 80 v.; 6 originalnih steklenic 8 K 20 v.

Manj od dveh steklenic se ne razpošilja. Prosim, da se naročuje naravnost na mene pod naslovom:

P. Jurišić, lekarnar v Pakracu št. 60, Slavonija.

Čitaj! Naroči! Ne bo Ti žal!

Izborna zalogo vsakovrstnih novih in starih vin v sodih in steklenicah priporoča

ANTON MÜLLER

vinotržec v Domžalah

(Kranjsko).

PFAFF šivalni stroji

so najboljši za družinsko uporabo. Šivajo, krpajo in vezejo. Neprekosljivi za obrtne namene, šivajo naprej in nazaj.

! Kroglasto ležišče !

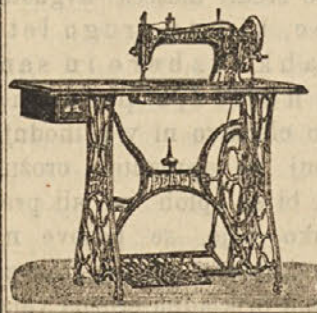
Glavni zastopnik

Fr. Tschinkel

Ljubljana • Kočevje

Mestni trg 9. v gradu.

52-16

Tri goldinarje velja poštni zabojček brutto 5 kilo (okoli

50 do 60 kosov) **toaletnega mila (odpadkov)**

lepo sortiranega z vijoličnim, rožnim, heliotrop, mošusovim, šmarničnim breskvinim itd. duhom.

Razpošilja proti povzetju podjetje Manhattan Budapešta, VII. Bezeredy ul. 3.

Zakonito zavarovano.

Vsako ponarejanje in ponatiskovanje kaznjivo.

Edino pravi je

Thierryjev balzam

le z zeleno znamko z nuno.

Staroslaven, neprekosljiv zoper motenje prebavljanja, krče v želodcu, koliko, prehlajenje (katar), prsne bolezni, influenco itd. itd.

Cena: 12 malih ali 6 dvojnatih steklenic ali 1 velika posebna steklenica s patent. zamaškom K 5.— franko. Thierryjevo centifolijsko mazilo splošno znano kot „non plus ultra“ za vse še tako zastarane rane, vnetja, poškodbe, ture in otekline vseh vrst. — Cena: 2 lončka K 3-60 franko razpošilja le proti predplači ali povzetju 40

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogoški Slatini.

Brošuro s tisoči zahvalnih pisem zastonj in franko. Dobiva se skoro v vseh lekarnah in medicin. drogerijah

6dlikovana

v Parizu s častnim križcem, diplomom in zlato medaljo.

Patentirana

v 30 državah.

Streha prihodnosti!

Cementna zarezna strešna opeka

iz portland-cementa in peska

Praktična! Lepa!

Trpežnejša in bolj lahka streha, kakor iz vsake druge vrste strešnih opek iz ilovice.

Edini izdelovatelj za Kranjsko:

Janko Traun

izdelovatelj cementnih na Glincah pri Ljubljani.

Brezskrbno

družinsko srečo garantira najvažnejša knjiga o preoblagodarjenju z otroci. Z nad tisoč zahval. pismi pošilja diskretno proti 90 v. v avstr. poštnih znamkah ga. A. Kaupa, Berlin S. W. 296 Lindenstrasse. 50.

Razpošiljanje blaga na vse kraje sveta!

Najcenejša, največja eksportna tvrdka!

H. Suttner urar Ljubljana

priporoča svojo veliko, izborna zalogo finih

švicarskih ur

brilantov, zlatnine in srebrnine v veliki izbiri po najnižjih cenah.

V dokaz, da je moje blago res fino in dobro, je to, da ga razpošiljam po celem svetu. Na stotine pohvalnih pisem je vsakomur prostovoljno na ogled, da se lahko sam prepriča.

Prosim, zahtevajte veliki novi cenik, ki se pošlje zastonj in poštnine prosto. 26-18

Kakšno lastnost ima

pravi „**Franckov**“ dodatek k kavi zraven svojih kakovostnih prednosti?

Da isti predstavlja izrečen

narodni proizvod čistejše kakovosti, ker se je poljedelstvo s : **cikorijinimi** : koreninami, katere se pri izdelovanju kot surovina porabijo, po velikem naporu ter mnogostranskih žrtev tvrdke Henrik Francka Sinovi upeljalo in udomačilo že tekom nekaterih desetletij tudi v deželi, tako da se pokrije danes že vsa potreba v surovini potom domačega poljedelstva,

Pravi „**Franckov**“ dodatek k kavi je torej **narodni izdelek**, kateri je prinašal poljedelstvu, ker je z istim v ozki zvezi, znamenite koristi ter nove vire zaslužka.

Da se zamore le relativno-skromnemu obsegu v deželi opravljenemu, še dosti dobička donajajočemu obdelovanju cikorijske — s katerim je seveda v nekaterih krajih žalibog še pičlo použitje kavinih surogatov v razmerju — podeliti gosp. sadilcem cikorijske zaželjeno večjo razširjenost, želelo bi se, da se ta priznani ter s poljedelstvom tako blizu sprijazneni

narodni proizvod: pravi „**Franckov**“ dodatek k kavi, od gosp. trgovcev, kakor posebno tudi od cenjenih konsumentov kot domači izdelek podpira in se mu dá prednost pred izdelkom iz tujedeželnih surovin, pri čemer izvrstna kakovost trgovcu zadovoljnost svojih odjemalcev jamči in njegovemu priporočevanju dela čast.

Pri kupovanju

pravega „**Franckovega**“ dodatka k kavi pa prosimo, da se opazuje velika previdnost ter se tudi služkinjam in kupčevalkam pusti v znožju zaznamovane varstvene znamke in naš podpis dobro zapomniti, kajti naši izdelki se ponarejajo v zelo motljivih — posnemah — ki so na videz enake, od drugih tovarn.

Spoštovanjem

Varstvena znamka.

Varstvena znamka.

Varstvena znamka.

Henrik Francka Sinovi
Zagreb.